

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА**

Кафедра управління проектами в міському господарстві і будівництві

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету М

(Писаревський І.М.)

(підпис)

“ ” _____ 201 _ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП 2.11 Основи менеджменту

галузі знань 0701 Транспорт і транспортна інфраструктура

напрямок підготовки 6.070101 Транспортні технології (за видами транспорту)

факультет Транспортних систем та технологій

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни «Основи менеджменту» для студентів за напрямом підготовки 6.070101 Транспортні технології (за видами транспорту).
Розробники: к.е.н., доцент кафедри Гончарова З.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві

Протокол від "29" 08 2014 року № 1
Завідувач кафедри _____ (підпис) (Чумаченко І.В.)

Робочу програму схвалено на засіданні випускової кафедри транспортних систем і логістики

Протокол від "27" 08 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри _____ (підпис) (Доля В.К.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ _____ (підпис) (Треноріан) "29" 08 2014 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Нормативна	Рік (роки) підготовки	
		3-й	-
		Семестр(и)	
		6-й	-
Загальна кількість годин – 144	Галузь знань: 0701 Транспорт і транспортна інфраструктура Напрямок підготовки: 6.070101 Транспортні технології (за видами транспорту)	Лекції*:	
Модулів – 1		15 год.	-
		Практичні, семінарські*:	
Змістових модулів (ЗМ) – 2		30 год.	-
		Лабораторні*:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 самостійної роботи студента – 6,2		Фахове спрямування: «Транспортні технології (в міському електротранспорті)»	Самостійна робота*:
	99 год.		-
	Індивідуальні завдання:		
	-		-
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: (залишити потрібне; вказати номери семестрів)	
		екзамен; 6	-

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни для денної форми навчання становить 45 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Основи менеджменту» є формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління транспортними організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Завданням навчальної дисципліни «Основи менеджменту» є теоретична і практична підготовка студентів з питань: вивчення основних понять і категорій науки управління; історії виникнення й розвитку управління, характерних рис сучасного менеджменту; вивчення законів, принципів, функцій управління; процесів прийняття та реалізації управлінських рішень; методів використання базових інструментів управління організаціями; вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні поняття і категорії науки управління, підходи та базові концепції сучасного менеджменту;
- історію виникнення й розвитку управління, характерні риси сучасного менеджменту;
- методи прийняття управлінського рішення;
- основні функції менеджменту: планування, у тому числі стратегічне, організація, мотивація, у тому числі лідерство, та контроль.

вміти:

- вільно використовувати положення теорії менеджменту в науковому дискурсі;
- розрізняти основні школи та концепції менеджменту;
- складати плани та встановлювати цілі організації;
- застосовувати кількісні методи планування;
- аналізувати структуру організації;
- застосовувати основні інструменти мотивації;
- розвивати лідерські здібності;
- будувати комунікації та здійснювати контроль діяльності організації.

мати компетентності:

- здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, засвоєння нових знань, самовдосконалення;
- здатність до системного мислення, творчого пошуку, комплексного аналізу проблеми, розробки та прийняття ефективних управлінських рішень;
- здатність працювати у команді та планувати власну кар'єру;
- здійснювати делегування повноважень;
- здатність до лідерства;
- визначати та оцінювати ефективність менеджменту.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Основи менеджменту

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи менеджменту

Тема 1. Поняття та сутність менеджменту.

Сутність категорій “менеджмент”, “управління”, “менеджер”, “бізнесмен”, “підприємець”. Менеджмент як наука і мистецтво управління. Цілі спільної діяльності, суб’єкт та об’єкт управління, управлінські відносини. Рівні та сфери менеджменту. Процесний, системний, ситуаційний підходи.

Тема 2. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.

Еволюція розвитку менеджменту. Передумови виникнення науки управління. Школи менеджменту. Особливості менеджменту в економічно розвинутих країнах. Сучасні концепції і підходи в науці менеджменту в Україні. Внесок у розвиток світової науки менеджменту українських науковців.

Тема 3. Організація як об’єкт управління.

Поняття організацій, основні ознаки. Організація як відкрита мобільна система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Етапи життєвого циклу. Типи організації в Україні.

Змістовий модуль 2. Функції та технології менеджменту

Тема 4. Принципи та функції менеджменту.

Закони, закономірності менеджменту. Принципи як поняття. Принципи цілеспрямованості, ієрархічності, динамічної рівноваги, економічності управління, урахування. Взаємозв’язок між принципами менеджменту. Поняття функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Планування як загальна функція менеджменту. Мотивація та її основні компоненти. Управлінський контроль. Етапи регулювання.

Тема 5. Організування як загальна функція менеджменту.

Сутність організаційної діяльності та її місце в менеджменті. Поняття та складові організаційної діяльності. Елементи організації: обов’язки, повноваження, відповідальність. Аспекти організаційного процесу. Процес делегування повноважень. Характеристика організаційних структур управління. Організаційне проектування. Принципи та процес побудови структур управління.

Тема 6. Технологія і методи менеджменту.

Процес менеджменту як сукупність взаємозв’язаних функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, засоби здійснення. Управлінський цикл.

Тема 7. Сутність і складові процесу управління.

Класифікація управлінських рішень, вимоги до її якості. Етапи процесу

вироблення рішень. Фактори, що впливають на процес. Методи та моделі приймання рішень. Інформаційне забезпечення управління. Види комунікацій. Організація комунікаційного процесу.

Тема 8. Керівництво, влада, лідерство.

Керівництво в організації, форми влади та впливу. Формальне та неформальне лідерство. Стилi управління. Адаптивне керівництво. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення. Модель і стадії розвитку конфлікту. Управлінський вплив на конфлікт. Управління змінами, подолання опору.

Тема 9. Модель сучасного менеджера.

Сутність та ролі менеджера в організації. Вимоги до професійної компетенції менеджера. Основні вміння, що визначають ефективність праці менеджера залежно від рівня керування. Ролі менеджера в організації. Соціальна відповідальність у менеджменті.

Тема 10. Організаційна культура.

Соціальна відповідальність у менеджменті. Етика бізнесу. Суть та значення культури організацій. Управління культурою організацій.

Тема 11. Ефективність управління.

Поняття та критерії ефективності менеджменту організації. Сутність економічної організації. Внутрішня ефективність менеджменту організації. Організаційна структура та її ефективність. Аспекти вибору оптимального управлінського рішення.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/сем	срс		лек	лаб	пр/сем	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Основи менеджменту (семестр 6)										
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи менеджменту										
Тема 1.	7	1		2	4					
Тема 2.	14	2		2	10					
Тема 3.	14	2		2	10					
Разом за ЗМ 1	35	5		6	24					
Змістовий модуль 2. Функції та технології менеджменту										
Тема 4.	15	2		3	10					
Тема 5.	15	2		3	10					
Тема 6.	17	1		4	12					
Тема 7.	17	1		4	12					
Тема 8.	9	1		2	6					
Тема 9.	8	1		2	5					
Тема 10.	14	1		3	10					
Тема 11.	14	1		3	10					
Разом за ЗМ 2	109	10		24	75					
Усього годин	144	15		30	99					

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
з/п		денна
1	ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту	6
2	УНЕ 1. Поняття та сутність менеджменту. Обговорення основних питань. Доповіді.	2
3	УНЕ 2 Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Обговорення основних питань. Тести.	2
4	УНЕ 3. Організація як об'єкт управління. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді. Тести.	2
5	ЗМ 1.2 Функції та технології менеджменту.	24
6	УНЕ 1. Принципи та функції менеджменту. Обговорення основних питань. Доповіді.	3
7	УНЕ 2. Організування як загальна функція менеджменту. Обговорення основних питань. Ситуаційні задачі. Доповіді.	3
8	УНЕ 3. Технологія і методи менеджменту. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	4
9	УНЕ 4. Сутність і складові процесу управління. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	4
10	УНЕ 5. Керівництво, влада, лідерство. Обговорення основних питань. Ситуаційні задачі. Доповіді.	2
11	УНЕ 6. Модель сучасного менеджера. Практичні завдання та вправи. Доповіді.	2
12	УНЕ 7. Організаційна культура. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	3
13	УНЕ 8. Ефективність управління. Методика розрахунку ефективності менеджменту. Тести.	3
Разом		30

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
з/п		денна
1	ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту	24
2	УНЕ 1. Поняття та сутність менеджменту.	4
3	УНЕ 2 Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.	10
4	УНЕ 3. Організація як об'єкт управління.	10
5	ЗМ 1.2 Функції та технології менеджменту.	75
6	УНЕ 1. Принципи та функції менеджменту.	10
7	УНЕ 2. Організування як загальна функція менеджменту.	10
8	УНЕ 3. Технологія і методи менеджменту.	12
9	УНЕ 4. Сутність і складові процесу управління.	12
10	УНЕ 5. Керівництво, влада, лідерство.	6
11	УНЕ 6. Модель сучасного менеджера.	5
12	УНЕ 7. Організаційна культура.	10
13	УНЕ 8. Ефективність управління.	10
Разом		99

Обов'язковим елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною і зарубіжною спеціальною літературою з питань теорії і практики менеджменту. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторної роботи.

Основні види самостійної роботи, на які повинні звертати увагу студенти:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з законодавчими, нормативними матеріалами;
- робота з опрацювання і вивчення рекомендованої літератури;
- підготовка до практичних занять, розв'язування домашніх завдань та виконання індивідуальних практичних завдань за варіантами;
- підготовка до дискусій та інших пропонованих викладачем завдань;
- самоперевірка студентом власних знань за запитаннями для самодіагностики;
- підготовка до поточного і підсумкового контролю.

Оцінка результатів самостійної роботи здійснюється як єдність двох форм: самоконтроль та контроль з боку викладача.

Виконання індивідуальних практичних завдань за варіантами здійснюється на задану тему відповідно до методичних вказівок для проведення практичних занять, виконання самостійної та контрольної роботи з дисципліни «Основи менеджменту» для студентів 3 курсу денної форм навчання напряму підготовки 6.070101 Транспортні технології (за видами транспорту) (рукопис).

Слід відзначити, що індивідуальним практичним завданням для студентів денної форми навчання передбачено написання реферату. Виконання реферату студентами є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета реферату - поглибити та розширити спектр знань в сфері технічного обліку об'єктів нерухомого майна на основі визначення та аналізу його проблемних аспектів, а також сформувати вміння самостійно працювати з навчальною спеціальною літературою.

Реферат обов'язково повинен мати план за такою структурою. У вступі обсягом до двох сторінок розкривається роль і значення теми. Основна частина реферату складається з

теоретичного питання за варіантами. Основна частина індивідуального практичного завдання містить питання теоретичного характеру та з 2-4 практичних завдань за варіантами.

Розкриваючи питання, необхідно висвітлити теоретичні та практичні аспекти, вказати теми, чинні інструктивно-нормативні документи з використання практичного досвіду, сформулювати конкретні особисті зауваження та рекомендації з досліджуваної теми.

Практичні завдання дозволяють закріпити отримані практичні навички роботи за темами дисципліни.

Наприкінці роботи слід навести список використаних літературних джерел. Необхідно належним чином оформити титульну сторінку, підписати роботу, зазначити дату виконання і у визначені строки подати на перевірку.

На виконання реферату передбачено 5 год. у рамках виконання самостійної роботи.

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Не передбачено.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Рішення задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- оцінювання індивідуальних практичних завдань за варіантами;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- складання екзамену – 6 семестр.

Підсумкова оцінка: 100% - модульний контроль два модулі по 35%.

Оцінювання відбувається за чотирьох бальною шкалою та шкалою ECTS.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточна атестація та самостійна робота										ІЗ (за наявності, окрім окремих КП, КР)	Підсумковий контроль (екзамен, диф. залік)	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
35			35							-	30%	100%
70%												

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

14. Рекомендована література

Базова

1. Мескон М.Х. Основы менеджмента / М.Х. Мескон, М., Альберт, Ф. Хедоури. – М.: Дело, 1998. – 800 с.
2. Осовська Г.В. Основы менеджменту. Практикум: Навчальний посібник / Г.В. Осовська, І.В. Копитова К.: Кондор, 2005.- 581 с.
3. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687 с.
4. Хміль Ф.І. Основы менеджменту: Підручник / Ф. І. Хміль – К: Академвидав, 2003.

Допоміжна

1. Большаков А. С. Менеджмент / Учебное пособие. – СПб.: «Издательство "Питер"», 2000. — 160 с.
2. Веснин В. Р. Менеджмент : учеб. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. - 504 с.
3. Основы менеджмента: Учеб.для вузов/ Д.Д. Вачугов, Т.Е. Березкина, Н.А. Кислякова и др.; Под ред. Д.Д. Вачугова – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Высш. шк., 2005. – 376 с.
4. Казанцев А.К., Малюк В.И., Серова Л.С. Основы менеджмента. Практикум: Учебное пособие. – 2-е изд. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 544 с.
5. Орлов А.И. Менеджмент. Учебник. / А.И.Орлов.- М.: Издательство «Изумруд», 2003. - 298 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ: <http://eprints.ksame.kharkiv.ua>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. «Корпоративний менеджмент» <http://www.cfin.ru/>